

Editorial July Issue vol.2 | 2021

Archetype team - 01/01/1970

«Τον Καβάφη είτε τον μιμείσαι με τον τρόπο του και δεν είσαι εσύ, αλλά ούτε εκείνος, είτε τον παρωδεΐς. Δεν μπορούσε να δημιουργήσει Σχολή. Και ενώ έχουμε κι άλλους μεγάλους ποιητές, είναι όλοι παλιοί. Ο Καβάφης είναι πάντα μοντέρνος. Δεν ανήκει στο παρελθόν. Ανήκει πάντα στο παρόν.»

Δημήτρης Δασκαλόπουλος & Μαρία Στασινοπούλου (2018)

... Ισχύει κατ'αναλογία και με το πνεύμα και το αρχιτεκτονικό έργο του Aalto; Τον Aalto τον μιμείσαι ή όχι; Και των δύο [Καβάφη και Aalto] το έργο εκφέρει πάντα ένα νόημα, μια έκφανση μοντερνισμού, μιας "κλασικής" νεωτερικότητας. Ούτε και ο Aalto βέβαια δημιούργησε «Σχολή»· δεν ανήκει και ο ίδιος σε κάποιο παρελθόν, αλλά στο εκάστοτε παρόν!

Είναι αυτονόητο ότι, στην αρχική τουλάχιστον φάση της σχεδιαστικής πορείας τού κάθε αρχιτέκτονα, έχει ασκηθεί κάποια επίδραση αναφορικά με τη δουλειά, το ύφος ή το λεξιλόγιο ενός παραδειγματικού μέντορα, σύγχρονου ή συνηθέστερα προηγούμενης γενιάς. Η επίδραση αυτή, που ενέχει και την ιδιότητα της «μίμησης», διακυμαίνεται μεταξύ μιας ενσυνείδητης επιλογής, υποσυνείδητων συνειρμισμών, ή/και στο ασυνείδητο μιας «αυτόματης γραφής». Συχνά γίνεται αναφορά στην ομοιότητα ή τη συγγένεια, σ' ένα déjà vu, ή σε αυτό που αποδίδεται από τον Frampton ως «analogical cross-currents», ανάμεσα σ' ένα αρχιτεκτονικό έργο και σε κάποιο που προηγήθηκε, όπως επίσης σε μια αρχιτεκτονική προσέγγιση που καθιερώθηκε ως ιδιαίτερο προσωπικό ύφος ή «Σχολή». Παρόμοιες ομοιωματικές κρίσεις αποδίδονται είτε στο σύνολο ενός θεωρούμενου έργου, είτε σε επιμέρους στοιχεία του· σε κάτι που είτε γίνεται άμεσα αντιληπτό (μορφή, υλικά, κλπ.), είτε διαπιστώνεται μέσω της σχεδιαστικής του προσέγγισης και ταυτότητας (π.χ. στην κάτοψη, σε οικοδομικές λεπτομέρειες, κλπ.).

Τις πιο πάνω σκέψεις μου προκάλεσε η ανάμνηση κάποιων συνεντεύξεων που πήρα στις αρχές της δεκαετίας 1980, από συνομήλικους τότε Φινλανδούς αρχιτέκτονες. Ένα από τα ερωτήματα που είχα θέσει, είχε να κάνει με το αν το έργο και οι ιδιωματικές προσεγγίσεις τού Alvar Aalto είχαν συναντήσει στη χώρα τους συνεχιστές. Θεωρούσα ότι ένα τέτοιο ερώτημα ήταν φυσικό, τόσο διότι στο Γραφείο του είχαν εργαστεί πολλοί Φινλανδοί και ξένοι αρχιτέκτονες, ώστε θα μπορούσε από αυτό να συναγεται το εύλογο μιας επιρροής και μιας συνέχειας, όσο επίσης διότι το «ιδίωμα» και η σχεδιαστική ιδιοσυγκρασία τού σπουδαίου Αρχιτέκτονα είχαν τόσο δυνατά και ευδιάκριτα χαρακτηριστικά, ώστε σχεδόν αναπόφευκτα να επηρεάζουν δυνητικά και να αποτυπώνονται στη μνήμη και στο υποσυνείδητο άλλων.

Οι απαντήσεις που πήρα ήταν στο σύνολό τους αρνητικές. Δηλαδή, δεν υπήρχαν -τουλάχιστον Φινλανδοί- αρχιτέκτονες που κατά τη γνώμη τους να θεωρούνται συνεχιστές ή «μιμητές» μιας ααλτικής παράδοσης.

Αυτό όμως που δεν μπόρεσα να βρω μέσα από τις συνεντεύξεις, μου είχε εντυπωθεί σαν έμμονη σκέψη. Πώς ήταν δυνατόν να «ταυτοποιούνται» νεότερες γνωστές αρχιτεκτονικές προσεγγίσεις και έργα ως «συγγενικά» ή σε ανάλογο «ρεύμα» με εκείνα ενός Corbusier (βλ. π.χ. Oscar Niemeyer, Richard Meier...) ή ενός Mies van

der Rohe (βλ. π.χ. Philip Johnson, Craig Elwood...), και το ίδιο να μην συμβαίνει για την περίπτωση του Aalto, με ανάλογη παραπεμπτική ενάργεια;